

Borba protiv kaznenih djela počinjenih iz mržnje

Misija OEES-a u Bosni i Hercegovini prati i izvješćuje o kaznenim djelima počinjenim iz mržnje, zagovara strože zakonske odredbe o kaznenim djelima počinjenim iz mržnje i jača kapacitete domaćih institucija u prevenciji i procesuiranju ovih predmeta.

Što su kaznena djela počinjena iz mržnje?

Kazneno djelo počinjeno iz mržnje je kazneno djelo koje je motivirano netrpeljivošću prema određenim skupinama u društvu. Da bi se kazneno djelo okvalificiralo kao kazneno djelo počinjeno iz mržnje, moraju biti ispunjena dva kriterija: 1.) djelo mora biti propisano kao kazneno djelo u kaznenom zakonu i 2.) kazneno djelo mora biti *motivirano predrasdom*. *Motivirano predrasdom* znači da je počinitelj izabrao žrtvu kaznenog djela na temelju stvarne ili pretpostavljene *zaštićene značajke*. *Zaštićena značajka* temeljna je značajka, koja je zajednička za određenu skupinu, kao što je: rasa, religija, nacionalna pripadnost, jezik ili seksualna orijentacija. Kazneno djelo počinjeno iz mržnje nije uvjetovano time da počinitelj osjeća mržnju. To kazneno djelo, je djelo motivirano predrasdom. Kazneno djelo počinjeno iz mržnje može biti u obliku oštećivanja imovine, napadaja, ubojstva ili bilo kojeg drugog kaznenog djela.

kazneno djelo + predrasuda kao motiv = kazneno djelo počinjeno iz mržnje

Kaznena djela počinjena iz mržnje šalju snažnu poruku netrpeljivosti prema žrtvi i skupini kojoj ona pripada, i mogu izazvati osjećaj nesigurnosti i nepovjerenja unutar zajednice. Pojedinačna kaznena djela počinjena iz mržnje zahtijevaju posebnu pozornost jer, čak i ako su lakša po prirodi, nose sjeme potencijalnog sukoba, jer mogu eskalirati i dati povoda povećanim napetostima u zajednici. Kada se počinji djelo, za koje se sumnja da je

kazneno djelo počinjeno iz mržnje, učinkoviti odgovori lokalne zajednice uvjeravaju zajednicu da se poduzimaju odgovarajući koraci i da se razumije učinak takvog incidenta. Učinkovito procesuiranje kaznenih djela počinjenih iz mržnje je važno kako bi se poslala poruka, da se takva kaznena djela neće tolerirati.

Kaznena djela počinjena iz mržnje u BiH

Kaznena djela počinjena iz mržnje u BiH često su usmjerena protiv sljedećih kategorija pučanstva i objekata:

- Povratničkih zajednica, koje su često izolirane i *osjetljive*. Kaznena djela počinjena iz mržnje, protiv ovih zajednica, šalju snažnu poruku netrpeljivosti i izazivaju veliki strah i napetost;
- Vjerskih i sakralnih objekata, kao što su crkve, džamije i groblja, kao i privatne imovine povratnika ili članova manjinskih zajednica;
- Osoba, koje su u manjini, glede njihove seksualne orijentacije. Pripadnici ovih skupina su izuzetno *osjetljivi* na kaznena djela počinjena iz mržnje; napadaji na njih često se dešavaju na javnim mjestima;
- Roma.

Kaznena djela počinjena iz mržnje predstavljaju problem u svakom društvu, a osobito su veliki problem u društvima, koja se oporavljaju od nasilnih sukoba. Misija tijesno surađuje s policijom, pravosudnim organima, lokalnim vlastima, organizacijama građanskoga društva i drugim

međunarodnim organizacijama u BiH u svrhu prevencije, učinkovitog procesuiranja i odgovarajućeg odgovora na kaznena djela počinjena iz mržnje, također upućujući i javne osude.

Zakonodavni okvir

U 2010. godini, usvojene su važne izmjene i dopune odredaba Kaznenih zakona Republike Srpske i Brčko distrikta BiH, koje se odnose na kaznena djela počinjena iz mržnje, koja pružaju jaču zakonsku osnovu agencijama za provedbu zakona i pravosudnim organima da mogu vršiti odgovarajuće istrage i procesuirati kaznena djela počinjena iz mržnje. Slične izmjene i dopune Kaznenog zakona Federacije BiH predložene su i očekuje se njihovo usvajanje. Ove izmjene i dopune predviđaju kvalificirane oblike određenih kaznenih djela, kao što su ubojstvo, silovanje i nanošenje teških tjelesnih povreda, ukoliko su motivirani predrasudom. Kada motiviranost predrasudom nije element bića kaznenog djela ona bi trebala biti uzeta u obzir kao otežavajuća okolnost.

Potrebna je velika posvećenost pravosudnih organa i organa za provedbu zakona, kako bi se osiguralo da se kaznena djela počinjena iz mržnje rješavaju na odgovarajući način. Misija je, u suradnji s Uredom OEES-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) i Nacionalnom kontakt točkom za borbu protiv kaznenih djela počinjenih iz mržnje, u sklopu Ministarstva sigurnosti BiH, dala potporu procesu jačanja zakonodavnog okvira i dalje će nastaviti pomagati organima vlasti u osiguravanju njegove primjene.

Uloga Misije

Misija pomaže organima vlasti i građanskom društvu, da se bore protiv incidenata motiviranih mržnjom i kaznenih djela počinjenih iz mržnje, na brojne načine, uključujući i sljedeće:

- Praćenje i izvješćivanje o incidentima motiviranim mržnjom u cijeloj državi, kao i praćenje i izvješćivanje o odgovorima lokalnih vlasti i civilnog društva na takva djela;
- Zagovaranje zakonodavne reforme, kako bi se pooštrile odredbe o kaznenim djelima počinjenim iz mržnje i promovirala njihova učinkovita primjena, kroz omogućavanje vođenja diskusija unutar pravne zajednice;
- Jačanje institucionalnih kapaciteta agencija za provedbu zakona i organa pravosuđa; Misija je surađivala s ODIHR-om i Ministarstvom sigurnosti BiH, na realiziranju programa obuke službenika agencija za provedbu zakona u 2009. godini, i daje potporu inicijativi za uvrštavanje specijalizirane obuke o kaznenim djelima počinjenim iz mržnje u nastavni plan i program za obuku policije. Slično se planira i za tužitelje;
- Podizanje razine svijesti javnosti i općinskih vlasti o kaznenim djelima počinjenim iz mržnje i primjerenim odgovorima na njih;
- Misija omogućava razvijanje diskusije unutar zajednica, kroz lokalne aktivnosti i aktivnosti za podizanje razine svijesti. Publikacija ODIHR-a i OEES-a: *Razumijevanje kaznenih djela počinjenih iz mržnje: priručnik za Bosnu i Hercegovinu* (dostupna na www.oscebih.org) daje ključne informacije o konceptu kaznenih djela počinjenih iz mržnje i očekivanim odgovorima organa za provedbu zakona, pravosudnih organa i lokalnih vlasti.
- Promoviranje angažmana civilnog društva u rješavanju kaznenih djela počinjenih iz mržnje.

Misija OEES-a u Bosni i Hercegovini pomaže BiH u ispunjenju obveza koje je ona preuzela kao država članica OEES-a i napredovanju ka ostvarenju svog deklariranog cilja pridruživanja euroatlantskim integracijama, tako što jača sigurnost i stabilnost, putem završetka izgradnje mira unutar daytonskog okvira, i razvija inkluzivni politički diskurs i demokratski odgovorne institucije koje poštuju raznolikost, promoviraju konsenzus i poštuju vladavinu prava. Misija ima sveobuhvatan i integriran pristup putem svoje nazočnosti na terenu, što odražava naglasak na razvijanje povezanih zajednica i na pravodobno identificiranje prepreka napretku.